

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

**до проведення практичних занять та виконання самостійної роботи
з дисципліни**

«ФІНАНСИ БУДІВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА»

(для студентів 4 курсу денної та заочної форм навчання
за напрямом підготовки 6.030504 „Економіка підприємства”)

**Харків
ХНАМГ
2013**

Методичні вказівки до проведення практичних занять та виконання самостійної роботи з дисципліни «Фінанси будівельного підприємства» (для студентів 4 курсу денної та заочної форм навчання за напрямом підготовки 6.030504 „Економіка підприємства”) / Харк. нац. акад. міськ. госп-ва; уклад.: С .Ю. Юр’єва. – Х.: ХНАМГ, 2013. – 47 с.

Укладач **С. Ю. Юр’єва**

Рецензент: к. е. н., доц. Л. Г. Чеканова

Рекомендовано кафедрою економіки будівництва,
протокол № 1 від 29.08.11 р.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
1. Місце та роль навчальної дисципліни «Фінанси будівельного підприємства» у підготовці фахівця за спеціальністю «Економіка підприємства».....	5
2. Тематичний план вивчення дисципліни з погодинним розподілом.....	7
3. Зміст дисципліни.....	8
3.1. Лекційний курс.....	8
3.2. Практичні заняття.....	13
3.3. Самостійна навчальна робота студента.....	42
Джерела	47

ВСТУП

«Фінанси будівельного підприємства» є дисципліною за вибором навчального плану освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр». На вивчення цієї дисципліни за денною формою навчання в 11 триместрі передбачено 144 години (4 кредити), у тому числі: лекції 24 год., практичні та семінарські заняття 36 год., самостійна робота студентів 84 год.

Протягом 11 триместру студенти денної форми навчання виконують розрахунково-графічне завдання (захищають його), студенти заочної форми навчання виконують контрольну роботу і складають диференційований залік згідно з програмою курсу.

1. Місце та роль навчальної дисципліни «Фінанси будівельного підприємства» в підготовці фахівця за спеціальністю «Економіка підприємства»

- 1.1. Загальний обсяг навчальної роботи студента за навчальним планом – 144 години /4 кредити ECTS.
- 1.2. Мета вивчення дисципліни полягає у формуванні у студентів комплексу знань основ теорії та практичних навичок з фінансів будівельних підприємств як необхідної складової фахової підготовки економістів підприємств.

Фінанси підприємств є основою фінансової системи країни. Отже, фінансовий стан окремих підприємств впливає на фінансове становище країни в цілому. Тільки поліпшення фінансового стану суб'єктів господарювання всіх форм власності в усіх сферах діяльності дозволить забезпечити вихід України з тривалої економічної кризи.

Зважаючи на це, на кожному підприємстві необхідна сучасна, адекватна ринковій економіці організація його фінансової діяльності. Її мають здійснювати підготовлені спеціалісти-фінансисти, які мають глибокі теоретичні та практичні знання, можуть узагальнити наявний досвід країн з розвинутою ринковою економікою, розробити план дій щодо виходу підприємства з фінансової скрути.

Методологія вивчення курсу включає повну сукупність конкретних методів, а саме: історичний та макроекономічний (народногосподарський) підхід до оцінки процесів і явищ, що відбуваються на підприємстві; альтернативність розв'язання тих або інших господарських завдань; застосування сучасного наукового інструментарію пізнання та прийняття управлінських рішень, аналіз, узагальнення та визначення можливих сфер застосування ефективного вітчизняного і зарубіжного досвіду господарювання.

- 1.3. Предмет дисципліни - пізнання сукупності фінансових відносин, що виникають у процесі господарської діяльності будівельного підприємства, принципи їх організації та напрямки удосконалення, націлені на підвищення ефективності діяльності підприємства.

- 1.4. Змістові модулі:

Змістовий модуль 1. Основи фінансів підприємства. Грошові надходження. Організація грошових розрахунків

Тема 1. Основи фінансів підприємства

Тема 2. Організація грошових розрахунків

Тема 3. Грошові надходження

Змістовий модуль 2. Формування і розподіл прибутку до оподаткування. Формування та відтворення капіталу підприємства. Джерела фінансування

Тема 4. Формування й розподіл прибутку

Тема 5. Оподаткування підприємства

Тема 6. Оборотні кошти

Тема 7. Кредитування підприємства

Тема 8. Фінансове забезпечення відтворення основних засобів

Змістовий модуль 3. Фінансове планування. Оцінювання фінансового стану та фінансова санація підприємства

Тема 9. Оцінювання фінансового стану підприємства

Тема 10. Фінансове планування на будівельних підприємствах

Тема 11. Фінансова санація

1.5. Місце дисципліни у структурно-логічній схемі навчального плану

До переліку взаємопов'язаних дисциплін (за навчальним планом) зараховуються:

а) базові (попередні) дисципліни:

- політична економія,
- економічна теорія,
- економіка підприємства,
- технологія виробництва,
- планування,
- господарське право,
- статистика,
- бухгалтерський облік і аудит,
- державні фінанси,
- гроші та кредит,
- оподаткування;

б) забезпечувані дисципліни:

- аналіз господарської діяльності,
- курсове і дипломне проектування.

1.6. У результаті вивчення дисципліни студент має **знати**:

- сутність фінансів підприємства, їх функції та значущість у ринковій економіці;
- господарський і фінансовий механізм;
- фінансові відносини, що виникають у процесі господарської діяльності підприємства та принципи їх організації;
- взаємовідносини підприємства з бюджетом та позабюджетними фондами;
- взаємовідносини підприємств із комерційними банками;
- організацію фінансової роботи на будівельних підприємствах;
- завдання та функції фінансової служби підприємства;
- формування і розподіл прибутку;
- фінансування відтворення основних та оборотних фондів;
- кредитування підприємств;
- оцінювання фінансового стану підприємств.

Уміти:

- складати фінансові плани підприємства (перспективний, поточний, оперативний);
- виконувати розрахунки фінансових показників;
- аналізувати виконання фінансових показників та фінансового стану підприємства;
- кількісно оцінювати явища та визначати тенденції зміни показників;
- приймати рішення за результатами фінансового аналізу.

2. Тематичний план вивчення дисципліни з погодинним розподілом

<i>Тема</i>	<i>Лекції</i>	<i>Семінарські та практичні заняття</i>	<i>Індивідуальна робота</i>	<i>Самостійна робота</i>
1. Основи фінансів підприємства	4	2	8	14
2. Організація грошових розрахунків підприємства	2	2	8	12
3. Грошові надходження підприємства	2	2	8	12
4. Формування й розподіл прибутку	2	6	10	18
5. Оподаткування підприємства	2	2	6	10
6. Оборотні кошти	2	4	10	16
7. Кредитування підприємства	2	4	8	14
8. Фінансове забезпечення відтворення основних засобів	2	4	10	16
9. Оцінювання фінансового стану підприємства	2	4	8	14
10. Фінансове планування на підприємствах міського господарства	2	4	6	12
11. Фінансова санація підприємства	2	2	2	6
Всього годин	24	36	84	144

3. Зміст дисципліни

3.1. Лекційний курс (24 год.)

Тема 1. Основи фінансів підприємства (4 год.)

Підприємство як господарюючий суб'єкт. Сутність фінансів підприємства (господарюючого суб'єкта) та їх функції. Фінансові відносини, що виникають у процесі господарської діяльності підприємства та принципи їх організації.

Взаємовідносини підприємств з бюджетом і позабюджетними фондами.
Взаємовідносини підприємств з комерційними банками.

Формування фінансових ресурсів. Власні кошти підприємств, кошти, що мобілізовані на фінансовому ринку, та кошти, що надійшли в порядку перерозподілу. Джерела формування фінансових ресурсів при створенні підприємства: акціонерний капітал, пайові внески членів кооперативу, внутрішньогалузеві джерела, кредити банків, асигнування з бюджету.

Фінансові ресурси діючого підприємства - кошти, що утворюються за рахунок власних та прирівняних до них, доходи (прибуток від основної діяльності, прибуток від виконання науково-дослідних робіт та інші цільові доходи, прибуток від фінансових операцій, прибуток від будівельно-монтажних робіт, що виконано господарським способом, інші види доходів) та надходження (амортизаційні відрахування, виручка від реалізації вибувшого майна, сталі пасиви, цільові надходження, мобілізація внутрішніх ресурсів у будівництві, майнові та інші внески членів трудового колективу, інші види надходжень); кошти, що мобілізовані на фінансовому ринку (продаж акцій, облігацій та інших цінних паперів, кредити, інвестування); кошти, що надходять у порядку перерозподілу (страхові відшкодування при настанні страхового випадку, фінансові ресурси, що надійшли від концернів, асоціацій, галузевих структур, фінансові ресурси, що формуються на пайових долях, дивіденди та відсотки з цінних паперів інших емітентів, бюджетні субсидії, інші види ресурсів).

Особливості використання фінансових ресурсів в умовах ринку. Напрямки використання фінансових ресурсів: платежі до бюджету, погашення позичок банку та виплата відсотків за користування кредитом, інвестування у розвиток власного підприємства, інвестування у виробництво інших підприємств (придбання акцій, облігацій та інших цінних паперів), формування фондів економічного стимулювання, благодійні акції.

Фінансовий механізм управління підприємством.

Організація фінансової роботи на будівельних підприємствах. Завдання та функції фінансової служби підприємства.

Тема 2. Організація грошових розрахунків підприємства (2 год.)

Розрахунки за реалізовану продукцію (послуги) за допомогою готівки. Касове обслуговування.

Організація безготівкових розрахунків. Принципи та вимоги організації безготівкових розрахунків: наявність у кожного суб'єкта розрахунків поточного рахунку; розпорядник коштів на розрахункових (поточних) рахунках - керівник підприємства (фірми); списування коштів з розрахункового рахунку з дозволу власника, за винятком випадків, що передбачені законом; сплата за відправлену продукцію (надані послуги, виконані роботи) після їх виконання або під час їх надання, за винятком випадків, що передбачені законом; господарюючий суб'єкт має право вільного вибору кредитної установи (банку) для свого обслуговування; суб'єкти господарювання мають право використовувати будь-яку або всі форми безготівкових розрахунків, що використовуються в державі. Документи, що використовуються для здійснення безготівкових розрахунків, їх кругообіг.

Форми безготівкових розрахунків: платіжні доручення, акредитивна, платіжними дорученнями - вимогами, чеками, векселями, розрахунки в порядку планових платежів, розрахунки через відділи факторингу та ін. Організація, переваги та недоліки кожної форми безготівкових розрахунків.

Тема 3. Грошові надходження підприємства (2 год.)

Характеристика і склад грошових надходжень підприємства.

Доходи (виручка) від реалізації продукції, робіт, послуг.

Поняття виручки від реалізації продукції (послуг). Фактори, що впливають на обсяг виручки від реалізації: обсяг виробничої програми (виробництва), якість виробленої продукції, асортимент продукції, діючі ціни та тарифи, використовувані форми розрахунків та ін.

Планування виручки від реалізації продукції. Методи планування. Терміни, на які складають плани виручки. Особливості планування виручки від реалізації продукції.

Доходи від фінансово-інвестиційної та іншої діяльності.

Формування валового і чистого доходу.

Тема 4. Формування і розподіл прибутку (2 год.)

Роль прибутку в умовах розвитку підприємства. Прибуток як фінансовий результат господарської діяльності підприємства. Визначення прибутку підприємства. Прибуток - важливий якісний показник фінансово-господарської діяльності підприємства. Фактори, що впливають на обсяг прибутку. Поняття загального (балансового) прибутку та його склад. Прибуток від реалізації продукції (робіт, послуг), прибуток від реалізації

майна, матеріалів, нематеріальних активів, позареалізаційні фінансові результати.

Розподіл та використання прибутку. Оподатковуваний прибуток. Податок із прибутку, інші обов'язкові платежі з прибутку до бюджету.

Основні принципи розподілу загального (балансового) прибутку. Модель фінансового механізму підприємства, що засновано на оподаткуванні прибутку.

Чистий прибуток підприємства та його використання. Фонди нагромадження та споживання.

Кошториси використання фондів економічного стимулювання та резервного фонду, фондів нагромадження, споживання.

Роль держави в розподілі прибутку підприємства. Непрямий вплив держави на розподіл прибутку - пільги в оподаткуванні.

Нерозподілений прибуток, його призначення. Управління формуванням прибутку. Планування прибутку.

Аналіз прибутку як необхідність для прийняття керівництвом підприємства рішень з питань фінансового планування та використання фінансових ресурсів. Основні напрямки аналізу прибутку: вивчення динаміки загального та чистого прибутку, складу та структури загального (балансового) прибутку, вивчення факторів та їх впливу на суму загального прибутку, вивчення і розрахунок рентабельності підприємства, виявлення резервів збільшення прибутку і розробка заходів щодо мобілізації цих резервів.

Планування прибутку - один із напрямків фінансового планування діяльності підприємства. Визначення суми прибутку на наступний період. Планування кожної зі складових балансового прибутку. Методики визначення суми прибутку від реалізації продукції (робіт, послуг) з основної діяльності підприємства. Нормативний метод, аналітичний і метод коефіцієнтів.

Тема 5. Оподаткування підприємства (2 год.)

Сутність оподаткування підприємств і податкова система. Податки та їх функції. Система оподаткування підприємств. Чинний порядок оподаткування прибутку.

Платежі за ресурси.

Непрямі податки, які сплачують підприємства.

Місцеві податки і збори.

Оподаткування суб'єктів малого підприємництва.

Тема 6. Оборотні кошти (2 год.)

Сутність і основи організації оборотних коштів.

Особливості складу та структури основних фондів будівельних підприємств.

Нормування оборотних коштів. Норма та норматив власних оборотних коштів, їх сутність та призначення. Приріст (скорочення) нормативу власних оборотних коштів.

Методи планування нормативу власних оборотних коштів: аналітичний, метод коефіцієнтів, нормативний або прямого розрахунку. Сутність методик розрахунків нормативу власних оборотних коштів.

Джерела формування та поповнення оборотних коштів. Власні кошти і кредити банків.

Показники й аналіз ефективності використання оборотних коштів. Коефіцієнт оборотності, тривалість одного обороту, випуск продукції (послуг) на 1 грн оборотних коштів. Визначення надлишків або недостачі власних оборотних коштів, сум оборотних коштів, що вилучені з обороту або залучені в оборот понад норматив. Методики визначення надлишків і понаднормативних сум оборотних коштів. Вплив прискорення оборотності обігових коштів на прибуток та рентабельність.

Тема 7. Кредитування будівельних підприємств (2 год.)

Види кредитів. Класифікація кредитів. Основні ознаки класифікації кредитів: призначення і характер використання, наявність кредитного забезпечення, термін використання, методи надання та способи погашення, характер та способи сплати відсотків, кількість кредиторів.

Принципи й об'єкти кредитування. Особливості кредитування в будівництві.

Лізингове кредитування підприємств. Державне кредитування підприємств за рахунок коштів міжнародних фінансово-кредитних інститутів.

Тема 8. Фінансове забезпечення відтворення основних засобів (2 год.)

Сутність основних засобів та їх відтворення.

Особливості складу та структури основних фондів будівельних підприємств.

Принципи й види виконання інвестиційної діяльності. Джерела й методи інвестування.

Амортизаційні відрахування - основне джерело відтворення основних фондів будівельних підприємств. Планування амортизаційних відрахувань. Методи і методики розрахунку амортизації. Метод прискореної амортизації. Умови й наслідки прискореної амортизації.

Порядок фінансування будівництва, що виконується підрядним і господарським способами. Переваги й недоліки кожного із способів будівництва.

Перелік позалімітних робіт і витрат, що виконуються за рахунок місцевих бюджетів.

Тема 9. Оцінювання фінансового стану підприємства (2 год.)

Оцінки фінансового стану підприємства, їх необхідність і значення. Інформаційне забезпечення оцінки фінансового стану підприємств. Показники фінансового стану підприємства.

Фінансовий аналіз на підприємстві. Види аналізу: попередній, фінансової сталості, ліквідності балансу, фінансових коефіцієнтів, фінансових результатів, коефіцієнтів рентабельності та ділової активності.

Фінансова стратегія - генеральний план дій із забезпечення підприємства коштами. Її складові: формування фінансових ресурсів та централізоване стратегічне керівництво ними; виявлення вирішальних напрямків та концентрація на їх виконанні зусиль, маневрування та використання резервів фінансовим керівництвом підприємства; ранжирування та поетапне досягнення мети; відповідність фінансових дій економічному стану та матеріальним можливостям підприємства; створення та підготовка стратегічних резервів; урахування економічних та фінансових можливостей своїх конкурентів; визначення головної загрози з боку конкурентів, мобілізація основних сил на її усунення та вмілий вибір напрямків і фінансових операцій, маневрування та боротьба за досягнення вирішальних переваг над конкурентами.

Розробка заходів щодо формування фінансової стратегії підприємства.

Тема 10. Фінансове планування на будівельних підприємствах (2 год.)

Зміст, завдання і методи фінансового планування. Зміст і порядок складання фінансового плану будівельного підприємства.

Види фінансових планів за терміном їх дії. Роль бізнес-плану в оцінці інвестиційних проектів. Фінансові аспекти розробки розділів бізнес-плану підприємства.

Фінансове планування діяльності підприємства. Баланс доходів та видатків підприємства (фінплан), його сутність та завдання. Термін дії. Склад і структура балансу доходів і видатків. Розділи та статті доходів і видатків: їх сутність, методики розрахунків. Порядок складання і затвердження фінплану будівельних підприємств.

Методи перевірки правильності складання фінансового плану. Значення таблиці для перевірки "Шахматка".

Оперативне фінансове планування. Платіжний календар, касовий план, план короткотермінових кредитів. Сутність, зміст і призначення оперативних фінансових планів.

Тема 11. Фінансова санація підприємства (2 год.)

Фінансова санація підприємств, її економічний зміст і порядок проведення.

Фінансова криза на підприємстві: симптоми й фактори, що її спричиняють.

Економічна сутність санації підприємств. Менеджмент фінансової санації підприємства. Класична модель фінансової санації.

Санаційний аудит. План санації. Сутність санаційного аудиту й етапи його проведення. Аудит фінансової сфери діяльності підприємства. Аналіз причин кризи, сильних і слабких місць на підприємстві. Акт аудиторської перевірки.

Фінансові джерела санації підприємства. Форми фінансової санації. Внутрішні джерела фінансової санації. Санація балансу. Зменшення статутного фонду підприємства. Санація з залученням коштів власників підприємства. Альтернативна санація. Участь кредиторів у фінансовому оздоровленні боржника. Державна фінансова підтримка санації підприємств.

Економіко-правові аспекти санації. Санація шляхом реорганізації (реструктуризації). Приховане, фіктивне й зумисне банкрутство.

3.2. Практичні заняття (36 год.)

За темами 1, 3, 5 (що наведені нижче) студенти розглядають питання для обговорення та доповідають зміст рефератів з обраної теми. Проводиться дискусія.

За всіма іншими (2, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 11) - обговорюються питання за темою та розв'язуються задачі.

Тема 1. Основи фінансів підприємства

Питання для обговорення

1. Дайте визначення поняття “фінанси підприємства”.
2. Які групи грошових відносин належать до фінансів?
3. Назвіть і охарактеризуйте функції фінансів підприємств.
4. Яку роль виконує розподільча функція фінансів підприємства у господарській діяльності?
5. Чому розподіл прибутку є кінцевим етапом у реалізації розподільчої функції фінансів підприємства?
6. Дайте визначення сутності фінансових ресурсів підприємств.
7. Наведіть класифікацію фінансових ресурсів.
8. Які ресурси є власними фінансовими ресурсами?
9. Які ресурси належать до зовнішніх джерел фінансових ресурсів?

10. Охарактеризуйте особливості формування та використання фінансових ресурсів в умовах ринкових відносин.
11. Дайте визначення поняття «фінансовий механізм».
12. Назвіть фінансові методи.
13. Дайте визначення поняття «фінансові інструменти».
14. Назвіть принципи організації фінансів підприємств.
15. Охарактеризуйте особливості організації фінансів у будівництві.
16. Дайте визначення фінансової діяльності підприємств.
17. Назвіть основні завдання і функції фінансової служби підприємств.

Теми рефератів

1. Сутність фінансів підприємства.
2. Функції фінансів підприємства.
3. Фінансові відносини, що виникають у процесі господарської діяльності будівельного підприємства.
4. Завдання та функції фінансової служби підприємства.

Тема 2. Організація грошових розрахунків підприємств

Питання для обговорення

1. Визначте сутність грошового обороту підприємства.
2. Назвіть форми грошового обороту на підприємстві.
3. Визначте сутність безготівкових розрахунків і сфери їх застосування.
4. Розкажіть про розподіл грошового обігу на безготівковий і готівковий.
5. Назвіть платіжні документи, що застосовуються при безготівкових розрахунках.
6. Охарактеризуйте сутність готівкових розрахунків і сферу їх застосування в міському господарстві.
7. Для чого встановлюють ліміт каси, які санкції передбачені законодавством за його перевищення?
8. Охарактеризуйте організацію безготівкових розрахунків.
9. Охарактеризуйте види розрахунків, які може мати підприємство в національній валюті.
10. Охарактеризуйте розрахунки за допомогою платіжного доручення.
11. Поясніть сутність розрахункового чека, назвіть сферу його використання.
12. Охарактеризуйте розрахунки за акредитивами.
13. Назвіть види акредитивів, їх сутність і умови застосування.
14. Дайте характеристику форми розрахунків “у порядку планових платежів”.
15. Охарактеризуйте розрахунки за вексельною формою.

Задачі для розв'язання

Задача 1. Підприємство «Будпостачання» придбало облигації державної позики на загальну суму 20 000 грн під 24 % річних строком на 3 місяці. Через 2 місяці підприємство «Будпостачання» розрахувалося із заводом «Будмаш» облигаціями державної позики.

Дохід за облигаціями державної позики нараховується щомісяця.

Визначити суму контракту між підприємством «Будпостачання» та «Будмашем». Який додатковий прибуток отримає завод «Будмаш» у результаті цього контракту?

Задача 2. Підприємство МП «Мрія» в рахунок своєї заборгованості перед банком за неповернений кредит оформило вексель строком на 3 місяці під 36 % річних.

Банк, купуючи комп'ютерну техніку через 2 місяці після оформлення векселя, розрахувався з фірмою «Інтертехніка» векселем, перевівши його на суму 10600 грн.

Яка первісна вартість векселя? Яку суму отримає «Інтертехніка» від МП «Мрія» після інкасації векселя по закінченні терміну його дії?

Задача 3. Протягом операційного дня 15.03 підприємство отримало такі кошти:

- 1) касову виручку від реалізації готової продукції в сумі 3 275 грн;
- 2) повернення підзвітних сум готівкою на суму 981,50 грн;
- 3) премію участі в аукціоні на суму 2500 грн.

Підприємство в лютому мало тимчасово вільні кошти на загальну суму 10000 грн, які були 04.02 покладено на депозитний рахунок банку під 24 % безстроково на невизначений термін.

Для здійснення платежів 15.03 підприємство відкликала депозитні кошти разом з нарахованими відсотками. Станом на 15.03 підприємство доходу від депозиту не отримувало.

Визначити надходження на поточний рахунок.

Задача 4. Кінцевий розрахунок із заробітної плати та підзвітними особами припадає на 19 число кожного місяця.

Станом на 19.07 підприємству необхідно здійснити такі виплати та платежі:

- 1) заробітна плата в сумі 35900 грн;
- 2) витрати на відрядження, що становлять 14135 грн;
- 3) на господарські потреби – у сумі 9000 грн;
- 4) прибутковий податок із заробітної плати - у розмірі 6400 грн;
- 5) платежі в бюджеті із заробітної плати (нарахування (з фондів підприємства) та відрахування (безпосередньо з заробітної плати)).

Яка сума коштів має бути у підприємства на поточному рахунку станом на 19.07 з урахуванням платежів до бюджету? Яка сума коштів буде оформлена за чеком на отримання готівки в банку?

Задача 5. Протягом операційного дня 15.03 підприємство отримало такі кошти:

- 1) касову виручку від реалізації готової продукції в розмірі 2575 грн;
- 2) повернення підзвітних сум готівкою на суму 2815 грн;
- 3) премію від участі в аукціоні на суму 500 грн.

Підприємство в лютому мало тимчасово вільні кошти на загальну суму 8000 грн., які були 04.02 покладені на депозитний рахунок банку під 24 % безстроково на невизначений термін.

Для здійснення платежів 15.03 підприємство відкликала депозитні кошти з нарахованими відсотками. Станом на 15.03 підприємство доходу не отримало.

Визначити надходження на поточний рахунок.

Тема 3. Грошові надходження підприємства

Питання для обговорення

1. Як формуються грошові надходження підприємства відповідно до Положень (стандартів) бухгалтерського обліку?
2. Чим відрізняється звичайна діяльність підприємства від надзвичайної діяльності (події)?
3. Які складові надходжень від операційної діяльності підприємства?
4. Що містить фінансова діяльність підприємства і які способи її організації?
5. Які операції пов'язані з інвестиційною діяльністю підприємства?
6. У чому відмінність чистого доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) від валового доходу?
7. Пояснити, як впливають на обсяг грошових надходжень підприємства умови розрахунків?
8. Назвіть причини появи у підприємства дебіторської та кредиторської заборгованості.
9. У чому сутність укрупненого методу планування виручки і відмінність його від прямого?
10. У чому сутність капітальних (реальних) та фінансових інвестицій?

Задачі для розв'язання

Задача 1. На основі наведених даних визначити доходи від основної операційної діяльності та від надзвичайних подій: надійшло страхове відшкодування за збитки від стихійного лиха – 200 грн; реалізовано

продукції з відстрочкою платежу 3 дні – 3500 грн; надано послуг – 2500 грн; отримано дохід від реалізації основних фондів – 3400 грн; надійшло відшкодування від технічних аварій – 1500 грн; здійснено для замовників ремонтні роботи на загальну суму 5650 грн.

Задача 2. На основі наведених даних визначити доходи від іншої операційної діяльності та від фінансових операцій: дохід від інвестицій в асоційовані підприємства – 1000 грн.; дохід від реалізації іноземної валюти – 350 грн.; одержані штрафи, пені, неустойки – 250 грн.; дохід від спільної діяльності – 500 грн.; отримані відсотки за облігаціями – 650 грн.; виручка від реалізації продукції – 2000 грн.; дохід від реалізації основних фондів – 1400 грн.

Задача 3. На основі наведених даних розрахувати операційні Cash flow прямим методом: сплата відсотків за користування позиками – 1000 грн; грошові видатки на утримання персоналу – 1500 грн; грошові надходження від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) – 15000 грн; інші грошові надходження, які не належать до інвестиційної та фінансової діяльності, – 5000 грн; грошові виплати за сировину, матеріали, послуги – 10000 грн; отримані відсотки за облігаціями – 650 грн; дохід від реалізації іноземної валюти – 350 грн; дохід від інвестицій в асоційовані підприємства – 1000 грн; сплата податку на прибуток – 350 грн.

Задача 4. На основі наведених даних розрахувати операційні Cash flow непрямим методом: доходи, не пов'язані з грошовими надходженнями – 1000 грн; виручка від реалізації продукції – 2000 грн; приріст оборотних активів – 1500 грн; чистий прибуток від операційної діяльності – 1500 грн; витрати, не пов'язані з грошовими виплатами – 5000 грн; збільшення поточних зобов'язань – 1000 грн; одержані штрафи, пені, неустойки – 250 грн.

Задача 5. На основі наведених даних розрахувати виручку від реалізації товарів прямим методом: обсяг виробництва товарів А та Б, відповідно – 1000 шт та 900 шт; залишок товарів на початок періоду – 100 шт та 120 шт, а на кінець – 150 шт та 60 шт; витрати на оплату праці за звітний рік, відповідно – 1000 грн та 1200 грн, а вартість використаної сировини – 12000 грн та 8000 грн; ціна товару А – 30,0 грн/шт, а товару Б – 25,0 грн/шт.

Задача 6. На основі використаних даних розрахувати ціну товарів за умови, що обсяг реалізації товарів А та Б, відповідно, – 8500 грн та 15900 грн; вартість товарів на початок періоду – 1000 грн та 1500 грн, а на кінець – 2500 грн та 600 грн; кількість одиниць виробленого товару А – 200 шт, а товару Б – 1000 шт; ціна А в три рази більша за ціну Б.

Задача 7. Навчальний центр «Еврика» провидить 3-місячні курси підготовки бухгалтерів. Початок навчання – з 1 січня поточного року, курс навчання – 120 годин. Загальна вартість навчання згідно з затвердженим кошторисом – 9000 грн.

Надійшла оплата за навчання згідно з угодами про надання послуг: за перший місяць поточного року – 6000 грн, за другий місяць поточного року – 2000 грн, за третій місяць поточного року – 1000 грн. Усього – 9000 грн. (без ПДВ).

У січні було проведено занять загальним обсягом 40 год.;
у лютому – 30 год.;
у березні – 50 год.

Згідно з кошторисом витрат оплата викладачам за навчальну годину (включаючи податок на доходи фізичних осіб та нарахування на обов'язкове страхування) становить 20 грн, адміністративні та загальногосподарські витрати щомісяця – 1500 грн.

Необхідно визначити валовий дохід навчального центру «Еврика» за кожний місяць I кварталу поточного року за фінансовим і податковим обліком.

Тема 4. Формування і розподіл прибутку

Питання для обговорення

1. Розкрийте сутність прибутку підприємства.
2. Назвіть складові загального прибутку будівельного підприємства та охарактеризуйте їх.
3. Як визначається прибуток підприємства від операційної діяльності?
4. Як формується прибуток підприємства від фінансових операцій?
5. За якими напрямками використовується прибуток підприємства?
6. Які фактори впливають на зміну собівартості продукції? Виділіть основні етапи розподілу прибутку підприємства.
7. У чому сутність методу прямого розрахунку прибутку від реалізації продукції та його недоліки?
8. Розкрийте сутність показника рентабельності.
9. У чому особливість економічного (аналітичного) методу розрахунку прибутку?
10. Як визначається рентабельність підприємства, окремих видів продукції (робіт, послуг)? Наведіть інші показники рентабельності. Як вони визначаються?

Задачі для розв'язання

Задача 1. Грошові надходження від покупців (споживачів) продукції підприємства – 873,5 тис. грн, у т. ч. у рахунок погашення дебіторської

заборгованості – 119,2 тис. грн. Визнана у звітному періоді дебіторська заборгованість склала 124,7 тис. грн. Сума матеріальних витрат підприємства, пов'язаних з виробництвом у звітному періоді, становить 598,7 тис. грн. Сума нарахованого податку на прибуток підприємства – 67,5 тис. грн.

Визначте величину чистого прибутку за звітній період (продукція підприємства не є підакцизною).

Задача 2. Визначте прибуток підприємства за фінансовими операціями, використовуючи таку інформацію про результат його діяльності у звітному періоді. Здійснено покриття збитку від спільної діяльності після її припинення на суму 72,5 тис. грн. Сплачено власникам 65,0 тис. грн як грошові дивіденди, у т. ч. нерезиденту – 28,0 тис. грн. Проведено уцінку фінансової інвестиції в асоційоване підприємство на 42,5 тис. грн. Сплачено процентів (купонних платежів) за облігаціями – 39,0 тис. грн. Отримано відсотків (купонних платежів) за облігаціями – 13,5 тис. грн.

Задача 3. Визначте прибуток підприємства, який буде отриманий від реалізації інвестиційного проекту, виходячи з таких даних. Вартість інвестиційного проекту, розрахованого на 7 місяців, становить 150 тис. грн і на 70 % фінансується за рахунок банківського кредиту. Ставка за користування банківським кредитом – 26 % річних. Строк залучення кредиту дорівнює терміну реалізації проекту плюс 2 тижні. Проценти за кредитом виплачуються одноразово в момент погашення кредиту після завершення терміну його використання. Рентабельність інвестиції планується на рівні 27,5 % від вкладених коштів.

Задача 4. На основі наведених нижче даних визначте величину чистого та нерозподіленого прибутку ВАТ «Спецбудмонтаж». У звітному періоді чиста виручка від реалізації продукції становила 840000 грн; грошові витрати на виробництво та реалізацію товарної продукції – 475000 грн, величина нарахованої амортизації – 145000 грн, нарахований до сплати податок на прибуток за звітній період – 90000 грн; ПДВ – 120000 грн; у зв'язку з виплатою грошових дивідендів за попередній період підприємство нарахувало та сплатило до бюджету податок у сумі 40000 грн; відповідно до статутних документів здійснено відрахування до резервного капіталу – 15 % виплата грошових дивідендів не передбачалася.

Задача 5. На основі основних показників фінансово – господарської діяльності ТОВ «Будівник» у звітному періоді визначте величину чистого прибутку та нерозподіленого прибутку підприємства. Виручка від реалізації продукції (без ПДВ) становила 925 000 грн.; величина нарахованої амортизації – 120000 грн.; рентабельність продажу – 36,0%. Нарахований податок на прибуток - 90000 грн. Відповідно до статутних документів

здійснено відрахування до резервного капіталу – 15%; на виплату грошових дивідендів спрямовано 30% чистого прибутку.

Задача 6. Яким буде нерозподілений прибуток будівельного підприємства, якщо результат фінансово-господарської діяльності товариства у звітному періоді такі: прибуток підприємства за звітний період дорівнює 825000 грн, нарахований до сплати податок на прибуток – 175000 грн. Проведено переоцінку(дооцінку) балансової вартості нематеріальних активів на суму 42,35 тис. грн. Підприємство здійснює розподіл чистого прибутку за таким напрямками: резервний капітал – 10 %; виплата дивідендів за корпоративними правами – 40 %; виплата матеріального заохочення працівникам – 25 %.

Задача 7. Яку суму нерозподіленого прибутку підприємство може спрямувати на фінансування інвестиційних проектів після виплати стабільних дивідендів, враховуючи такі дані? Підприємство випускало лише прості акції в кількості 20 тис. З результатами діяльності у звітному році прибуток становив 170 тис. грн, нарахований до сплати податок на прибуток – 52,5 тис. грн. З чистого прибутку здійснюється відрахування до резервного капіталу в розмірі 6 %. У попередніх періодах як дивіденди підприємство виплачувало 2,5 грн на акцію.

Задача 8. Розрахуйте необхідні показники і виконайте факторний аналіз рентабельності капіталу господарюючого суб'єкта. У процесі аналізу визначте ступінь впливу на рівень рентабельності капіталу таких факторів: розміру прибутку на гривню виручки; коефіцієнт оборотності обігових засобів; фондівіддачі основних фондів; фондівіддачі нематеріальних активів.

Вихідні дані:

Показники	Період		Зміна
	базисний	звітний	
Прибуток, тис. грн	9600,0	11340,0	
Виручка, тис. грн	60000,0	70000,0	
Розмір прибутку в розрахунку на одну гривню виручки, грн			
Середній залишок оборотних засобів, тис. грн	5000,0	5385,0	
Середньорічна вартість основних фондів, тис. грн	37500,0	38890,0	
Середньорічна вартість нематеріальних активів, тис. грн	400,0	500,0	
Загальна сума капіталу, тис. грн			
Рівень рентабельності капіталу, %			
Коефіцієнт оборотності обігових засобів, обертів			
Фондовіддача основних фондів, грн			
Фондовіддача нематеріальних активів, грн			

Тема 5. Оподаткування підприємств

Питання для обговорення

1. Поняття системи та принципів оподаткування.
2. Місце оподаткування прибутку підприємств у підсистемі оподаткування суб'єктів господарювання.
3. Особливості оподаткування прибутку підприємств в Україні.
4. Охарактеризуйте економічну сутність непрямих податків.
5. Платники, об'єкт і база оподаткування, терміни сплати до бюджету податку на додану вартість.
6. Платники, об'єкти та порядок сплати акцизного збору до бюджету України.
7. Платники, об'єкти та порядок сплати мита до бюджету України.
8. Платники, об'єкти та порядок сплати земельного податку в Україні.
9. Платники, об'єкти та порядок сплати податку на транспортні засоби в Україні.
10. Поняття й розрахунок валового та скоригованого валового доходу суб'єкта господарювання.

Теми рефератів

1. Сутність оподаткування і податкова система
2. Оподаткування прибутку будівельних підприємств
3. Платежі за ресурси
4. Непрямі податки
5. Місцеві податки і збори.

Тема 6. Оборотні кошти

Питання для обговорення

1. Визначте сутність оборотних коштів підприємства.
2. Охарактеризуйте роль оборотних коштів у забезпеченні фінансово-господарської діяльності підприємства. Назвіть галузеві особливості оборотних коштів будівельних підприємств.
3. Дайте визначення виробничих і невиробничих оборотних фондів.
4. Визначте сутність і необхідність нормування оборотних коштів.
5. У чому полягає сутність методики розрахунку потреби в оборотних коштах прямим (нормативним) методом?
6. Розкажіть про сутність та послідовність розрахунку нормативу оборотних коштів економічним методом.
7. Які власні джерела використовують будівельні підприємства при формуванні оборотних коштів?

8. Чому в будівельних підприємств виникає потреба залучення банківських кредитів?

9. Які способи залучення коштів інших суб'єктів господарювання для формування оборотних коштів використовують будівельні підприємства?

10. Розкрийте сутність та порядок визначення показників, що характеризують стан власних оборотних коштів.

11. Охарактеризуйте показники, якими визначається ефективність використання оборотних коштів.

12. Чи впливає розміщення оборотних коштів на фінансовий стан підприємства?

Задачі для розв'язання

Задача 1. Випуск товарної продукції за рік становить 22 тис. одиниць, собівартість виробу – 2 тис. грн ; ціна виробу на 30 % перевищує його собівартість; середньорічний залишок оборотних коштів – 20 тис. грн; виробничий цикл виготовлення виробу становить 6 днів; коефіцієнт нарощування витрат у незавершеному виробництві – 0,25.

Визначити норматив обігових коштів у незавершеному виробництві та оборотність оборотних коштів підприємства (коефіцієнт оборотності, тривалість одного обороту й коефіцієнт завантаженості оборотних коштів).

Задача 2. У першому кварталі підприємство реалізувало продукції на 200 тис. грн; середньоквартальні залишки оборотних коштів становили 15 тис. грн.

У другому кварталі обсяг реалізації продукції зростає на 14 %, а час одного обороту обігових коштів буде зменшено на один день.

Визначити:

1) коефіцієнт оборотності обігових коштів і час одного обороту в днях у першому кварталі ;

2) коефіцієнт оборотності обігових коштів і їхню абсолютну величину в другому кварталі ;

3) вивільнення обігових коштів у результаті зменшення тривалості одного обороту обігових коштів.

Задача 3. Визначити норматив оборотних коштів щодо сировини дерево-обробного підприємств, якщо деревина від двох постачальників надходить за 8 днів, від третього – за 6 днів, а документи, включаючи акцепт, обробку в обслуговуючих банках – відповідно 5, 3 та 2 дні. Приймання сировини від двох постачальників займає по 3 дні, від третього – 4 дні. Сушіння деревини триває 10 днів. Разові поставки деревини від першого постачальника здійснюються кожні 10 днів на суму 10 тис. грн , від другого – кожні 16 днів на суму 60 тис. грн, а від третього – кожні 20 днів на суму 16 тис. гривень. Витрати сировини в 4-му кварталі становлять 59400 грн.

Задача 4. Визначити норму оборотних коштів на створення запасів матеріалу, якщо сировину відвантажили 5 числа, а надійшла вона 23 числа поточного місяця. Для опрацювання рахунка знадобилось 2 дні, за цей період покупець подає платіжне доручення в банк. Час на обробку документів становить один день. Період приймання, розвантаження та складування матеріалів становить 2 дні. Постачання матеріалів здійснюється двома постачальниками. Перший постачальник надсилає матеріал через кожні 6 днів на суму 10000 грн, а другий – через кожні 8 днів на суму 6000 грн.

Задача 5. Витрати 4-го кварталу планового року за матеріалами становлять 2700 грн, за паливо – 1800 грн. Норми оборотних коштів – відповідно 8 та 5 днів. Норматив за іншими елементами оборотних коштів на кінець планового періоду – 800 грн. Сукупний норматив власних оборотних коштів на початок планового року становить 1500 грн. Визначати приріст (скорочення) сукупного нормативу власних оборотних коштів.

Задача 6. Визначити норматив оборотних коштів щодо готової продукції на кінець планового року та зміну нормативу в плановому періоді. Норматив на початок року становив 1650 тис. грн, товарна продукція у звітному році – 21400 тис. грн. У плановому році товарна продукція становитиме 22684 тис. грн. Прискорення обертання оборотних коштів у плановому періоді дорівнюватиме 6 %.

Задача 7. Розрахувати норматив оборотних коштів на незавершене виробництво на перший і другий роки, якщо:

- тривалість виробничого циклу ;
- обсяг валової продукції (за виробничою собівартістю) в IV кварталі звітного періоду становить 13500 грн;
- середня виробнича собівартість виробу 720 грн, у тому числі одноразові витрати на придбання сировини на початку виробничого циклу 420 грн;
- на другий рік передбачається зменшення обсягів виробництва на 8 % та прискорення обертання оборотних коштів на 4 %.

<i>Найменування виробів</i>	<i>Тривалість виробничого циклу, днів</i>	<i>Виробнича собівартість товарної продукції в IV кварталі планового року, грн.</i>
А	6	900
Б	8	1200

Задача 8. У першому кварталі підприємство реалізувало продукцію на 585 млн. грн., середньоквартальні залишки оборотних коштів становили 65 млн грн. У другому кварталі обсяг реалізації продукції зменшився на 7 % , а час одного обороту обігових коштів буде скорочено на 2 дні.

Визначити:

- коефіцієнт обертання обігових коштів і тривалість одного обороту в днях за перший квартал;
- коефіцієнт обертання обігових коштів і їхню абсолютну величину в другому кварталі ;
- зміну обігових коштів у результаті зміни тривалості одного обороту оборотних коштів.

Задача 9. На основі наведених даних необхідно визначити норматив оборотних коштів на плановий період аналітичним методом і зміну нормативу в плановому періоді, якщо сукупний норматив оборотних коштів на початок планового періоду становить 680 тис. грн, у тому числі норматив, що безпосередньо не залежить від обсягу виробництва – 220 тис. грн.

Випуск товарної продукції за повною собівартістю звітному періоді становить 6900 тис. грн, а плановому, відповідно, – 8142 тис. грн.

Крім того, у плановому періоді передбачається сповільнення оборотності обігових коштів на 6 %.

Задача 10. Розрахувати норматив оборотних коштів у незавершеному виробництві на перший і другий роки, якщо:

- тривалість виробничого циклу – 21 день;
- витрати на придбання сировини в IV кварталі звітного року становили 600 тис. грн, у т.ч. витрати, які здійснюються одноразово, на початку виробничого циклу – 65 % від загального обсягу;
- на другий рік передбачається зменшення обсягів виробництва на 9 %, а також прискорення оборотності оборотних коштів на 4 %.

Задача 11. На підставі наведених нижче даних визначити суму приросту нормативних оборотних коштів підприємства на початок планового періоду – 540 тис. грн.

Норматив оборотних коштів підприємства на початок планового періоду – 540 тис. грн.

Фактична наявність власних оборотних коштів на початок планового періоду еквівалентна 480 тис. грн.

Норматив оборотних коштів підприємства на кінець планового періоду – 555,0.

Приріст стійких пасивів у плановому періоді – 7,0.

Прибуток, що залишається в розпорядженні підприємства – 34,0.

Задача 12. На основі наведених даних визначити оборотність обігових коштів і суму їх вивільнення чи залучення до обороту:

1. Річний обсяг реалізації продукції (у тис. грн.):

- за планом – 8700,0;
- фактично – 9000,0;

2. Середні залишки оборотних коштів:
- за планом – 520,0;
- фактично – 480,0.

Задача 13. Як зміниться норма запасу, якщо норматив за сировиною та матеріалами збільшиться з 80 грошових одиниць до 100 грошових одиниць за незмінних витрат у IV кварталі поточного року (1500 грошових одиниць).

Задача 14. Виходячи з наведених даних, визначити денний обсяг реалізації продукції, час обороту обігових коштів, коефіцієнт оборотності, коефіцієнт завантаження, рентабельність оборотних коштів у плановому періоді. Доходи від реалізації товарної продукції у звітному році становили 1500 грн, на наступний рік передбачається збільшення реалізації продукції на 0,3 %. Планується, що в наступному році середні залишки оборотних коштів становитимуть 500 грн, а прибуток від реалізації продукції – 1100 грн.

Тема 7. Кредитування підприємства

Питання для обговорення

1. Чому кредитування підприємств є об'єктивно необхідним?
2. Назвіть об'єкти коротко- і довгострокового кредитування підприємств.
3. Назвіть ознаки класифікації кредитів.
4. Які організації здійснюють кредитування підприємств? Назвіть кредитні послуги банків.
5. Охарактеризуйте особливості авального, акцептного і контокорентного кредиту.
6. У чому полягає сутність овердрафту?
7. Розкрийте сутність факторингових послуг.
8. Назвіть порядок банківського кредитування.
9. Які чинники впливають на величину відсоткової ставки за кредит?
10. Що таке комерційний кредит? Його переваги й недоліки.
11. Що таке лізинг? Назвіть його переваги й недоліки.
12. Охарактеризуйте сутність механізму укладення і реалізації лізингової угоди підприємства із банком або лізинговою компанією.

Задачі для розв'язання

$$K_{об} = ОК - ОК_{н} - ОК_{пр} + КЗ$$

де $K_{об}$ – необхідний розмір кредитів, що залучаються в оборотні кошти;

$ОК$ – потреба в оборотних коштах;

$ОК_{н}$ – власні оборотні кошти на початок періоду;

$ОК_{пр}$ – поповнення оборотних коштів за рахунок прибутку;

$КЗ$ – зменшення кредиторської заборгованості.

Задача 1. Будівельному підприємству необхідно закупити виробничі матеріали для виробництва продукції на суму 978,5 тис. грн. Власних джерел підприємство має 937,9 тис. грн. Визначити суму кредиту.

Задача 2. Визначте необхідну суму кредиту будівельному підприємству на III квартал, тис. грн.

Вихідні дані: фактичні витрати на початок III кварталу – 560,0; фактичні доходи на початок III кварталу – 430,0; сума дотації на I півріччя – 50,0; план витрат на II квартал – 40,0; план доходів на III квартал – 37,0; кредиторська заборгованість у III кварталі збільшиться на 13,0.

Задача 3. Номінальна вартість векселя 7000 грн. Банк дав згоду викупити в підприємства вексель за 90 днів до його погашення за ставкою 11 % річних. Визначити: а) суму дисконту; б) суму, яку банк виплатить підприємству за векселем.

Задача 4. Асфальто-бетоний завод звернувся в банк з проханням викупити дебіторську заборгованість (рахунки-фактури) на суму 27,0 тис. грн. Плата за кредит – 20 % річних. Середній термін обороту коштів у розрахунках з покупцем – 10 днів. Комісійна винагорода за факторингове обслуговування – 3 %. Визначити: а) суму плати за кредит; б) суму комісійної винагороди.

Задача 5. Промислове підприємство (лізингодавець) передає будівельному підприємству (лізингоотримувачу) обладнання терміном на 5 років на умовах фінансового лізингу. Вартість обладнання – 200,0 тис. грн. Для фінансування угоди лізингодавець залучає банківський кредит на 5 років у сумі 200,0 тис. грн під 25 % річних із щорічним погашенням відсотків та основної суми боргу (відсотки нараховуються на непогашену суму боргу). Лізингові платежі не оподатковуються ПДВ (згідно з чинним законодавством України). Річна норма амортизації – 20 %; розмір щорічної маржі лізингодавця – 3 %, щорічного страхового платежу – 1,5%. Періодичність виплати лізингових платежів щорічна. Результати розрахунків лізингових платежів занесіть до таблиці.

Таблиця 7.1 - Розрахунок лізингових платежів, тис. грн.

№	Платежі	1 рік	2 рік	3 рік	4 рік	5 рік	Разом за 5 років
1.	Відшкодування вартості початкового обладнання						
2.	Лізинговий платіж						
2.1.	Плата за кредит						
2.2.	Лізингова маржа						
2.3.	Страховий платіж						
3.	Лізинговий платіж – всього						

Тема 8. Фінансове забезпечення відтворення основних засобів

Питання для обговорення

1. Охарактеризуйте склад і структуру основних засобів будівельних підприємств.
2. Які фактори впливають на структуру основних засобів?
3. Дайте визначення поняття “нематеріальні активи”.
4. Назвіть види оцінки нематеріальних активів.
5. У чому полягає фізичний і моральний знос основних фондів?
6. Охарактеризуйте відтворення основних засобів.
7. Назвіть показники стану й ефективності використання основних засобів.
8. Визначте поняття “амортизація”, назвіть методи нарахування амортизаційних відрахувань.
9. Охарактеризуйте сутність прискореного методу нарахування амортизаційних відрахувань.
10. Які чинники слід урахувати при визначенні строку корисного використання об'єкта нематеріальних активів?
11. Хто і як обирає методи амортизації нематеріального активу?
12. Розкажіть про склад і структуру капітальних вкладень підприємств.
13. Поясніть порядок визначення мобілізації внутрішніх ресурсів у будівництві.
14. Охарактеризуйте порядок фінансування капітальних вкладень підприємств (централізовані й децентралізовані капітальні вкладення).
15. Дайте характеристику порядку фінансування витрат на поліпшення основних засобів підприємств.

Задачі для розв'язання

Задача 1. Визначте фондомісткість основних фондів за таких даних: обсяг наданих послуг за рік становив 3500,0 тис. грн, середньорічна вартість основних засобів – 1470,0 тис. грн.

Задача 2. Вартість основних засобів будівельного підприємства на початок року становила 1376,0 тис. грн, чисельність працівників - 176 осіб, на кінець року – відповідно 1420,0 тис. грн і 160 осіб. Визначити фондоозброєність на початок і кінець року, прокоментувати її зміни.

Задача 3. На базі даних про наявність і рух основних фондів РБУ (див. табл. 8.1) визначте:

- коефіцієнт зносу;
- коефіцієнт придатності;

- коефіцієнт вибуття;
- коефіцієнт оновлення основних фондів.

Таблиця 8.1 - Основні фонди РБУ

<i>Показники</i>	<i>На початок року, тис. грн</i>	<i>На кінець року, тис. грн</i>
Основні засоби	65,3	82,2
Знос основних фондів	52,9	55,9
Надійшло основних фондів у звітному році		18,3
Вибуло основних фондів у звітному році		1,4

Задача 4. За даними статистичної звітності підприємства «Спецбудмонтаж», наведеними в табл. 8.2 визначте:

- коефіцієнт зносу;
- коефіцієнт придатності;
- коефіцієнт вибуття;
- коефіцієнт оновлення основних фондів.

Таблиця 8.2 – Основні фонди підприємства «Спецбудмонтаж»

<i>Показники</i>	<i>На початок року, тис. грн</i>	<i>На кінець року, тис. грн</i>
Основні засоби	35108,8	37175,0
Знос основних засобів (фондів)	12982,0	14405,0
Надійшло основних фондів у звітному році	2596,0	
Вибуло основних фондів у звітному році		529,0
Середньорічна вартість основних фондів		35494,0

Задача 5. Мале підприємство придбало новий токарний верстат вартістю 30 тис. грн, нормативний строк експлуатації якого 5 років.

Визначити норму амортизації третього року експлуатації верстата і накопичену суму амортизації в цьому ж році, якщо амортизацію нараховують кумулятивним методом.

Задача 6. Визначити структуру основних фондів будівельного підприємства на початок і кінець року за даними табл. 8.3. Зробити висновки. Структура основних фондів на кінець року стала більш прогресивнішою чи ні?

Таблиця 8.3 – Основні фонди підприємства

<i>Групи основних фондів, тис. грн.</i>	<i>На початок року</i>		<i>На кінець року</i>		<i>Відхилення</i>	
	<i>Тис. грн</i>	<i>%</i>	<i>Тис. грн</i>	<i>%</i>	<i>Абс.</i>	<i>Відн.</i>
Будинки, споруди та передавальні пристрої	3833,2		3894,0			
Машини та обладнання	609,2		475,9			
Транспортні засоби	328,9		293,9			
Інструменти, прилади, інвентар (меблі)	13,7		9,6			
Інші основні засоби	3,7		3,7			
Малоцінні необоротні матеріальні активи	32,9		18,0			
Разом						

Задача 7. Визначити суму амортизаційних відрахувань 6-го року експлуатації обладнання (прямолінійним, кумулятивним методом, подвійного зменшення залишкової вартості).

Якщо первісна вартість ОФ становить 86 тис. грн, а строк експлуатації – 8 років.

Задача 8. Підприємство закупило устаткування вартістю 40 тис. грн. з нормативним строком експлуатації 6 років.

Визначити ліквідаційну вартість устаткування після нарахування амортизації кумулятивним методом та методом подвійного зменшення залишкової вартості ОФ.

Задача 9. За даними Київського заводу «Буддеталь», за звітний рік маємо таку інформацію:

- залишкова вартість основних виробничих засобів на кінець року дорівнює 1275 тис. грн., що на 25 % більше, ніж на початок звітної періоду;
- коефіцієнт зносу основних виробничих засобів на початок та на кінець року становив, відповідно, 49 та 44 %;
- вартість уведених за рік основних засобів дорівнювала 135 тис. грн;
- коефіцієнт приросту основних засобів на заводі «Буддеталь» у 2011 році був на рівні 0,05.

Визначити коефіцієнт вибуття основних виробничих засобів підприємства у звітному році.

Задача 10. Визначити, який з прискорених методів нарахування амортизаційних відрахувань (кумулятивний чи прискореного зменшення залишкової вартості) доцільно застосовувати підприємству стосовно придбаного основного засобу первісною вартістю 58 тис. грн, якщо воно бажає амортизувати 60 % первісної вартості об'єкта протягом перших 3-х років експлуатації основного засобу? Підприємство встановило термін корисного використання на рівні 7 років, ліквідаційну вартість – у розмірі 4,8 тис. грн.

Розрахувати залишкову вартість основного засобу за двома прискореними методами амортизації на кінець четвертого року експлуатації об'єкта.

Тема 9. Оцінювання фінансового стану підприємства

Питання для обговорення

1. Дайте визначення поняття "Фінансовий стан підприємства".
2. Назвіть основну мету оцінки фінансового стану підприємства.
3. Які види аналізів включає аналіз фінансового стану підприємства?
4. Назвіть методи проведення аналізу фінансового стану підприємства?
5. Що є базою для проведення аналізу фінансового стану підприємства?
6. Що являють собою фінансові коефіцієнти, для чого вони використовуються?
7. Які фінансові коефіцієнти використовують для аналізу ліквідності балансу?
8. Що відображають коефіцієнти фінансової стійкості?
9. Що таке кредитоспроможність підприємства?
10. Як проводиться аналіз оборотних активів?
11. Які фінансові коефіцієнти використовують для аналізу прибутковості підприємства?
12. Як оцінюється потенційне банкрутство підприємств у міжнародній практиці?

Задачі для розв'язання

Задача 1. Проаналізуйте фінансовий стан будівельного підприємства "А" і розробіть заходи щодо його поліпшення.

Вихідні дані для аналізу фінансового стану підприємства за аналізований період наведено в табл. 9.1 і 9.2.

Таблиця 9.1 – Баланс підприємства „А”

Показники активу балансу	тис. грн		Показники пасиву балансу	тис. грн	
	на початок періоду	на кінець періоду		на початок періоду	на кінець періоду
1. Основні засоби та інші позаоборотні активи У тому числі:	21487	24661	1. Джерела власних коштів У тому числі:	22569	39700
1.1. Основні засоби	20777	24092	1.1. Розрахунки із засновниками	-	-
1.2. Незавершені капітальні вкладення	-		2. Розрахунки та інші пасиви У тому числі:	17697	91919
1.3. Обладнання	-		2.1. Короткострокові кредити та позичені кошти	39	41
1.4. Довгострокові фінансові вкладення	-		2.2. Довгострокові пасиви	-	-
1.5. Розрахунки із засновниками	710	569	2.3. Розрахунки та пасиви (кредиторська заборгованість)	17658	91878
2. Запаси і витрати У тому числі:	5112	38956			
2.1. Виробничі запаси	578	4001			
2.2. Незавершене виробництво	4298	34364			
2.3. Витрати майбутніх періодів	14	279			
2.4 Готова продукція	-	-			
2.5. Товари	-	-			
2.6. Інші запаси і витрати	222	312			
3. Грошові кошти, розрахунки та інші активи У тому числі:	13667	68002			
3.1. Грошові кошти та короткострокові фінансові вкладення	5570	14585			
3.2. Розрахунки та інші активи	8097	53417			
Баланс	40226	131619	Баланс	40266	131619

Таблиця 9.2 – Вихідні дані для аналізу результатів діяльності підприємства на кінець періоду

№	Показники	Значення показника	
		на начало періоду	на кінець періоду
1	Виручка від реалізації продукції (робіт, послуг)	62947	276237
2	Результати від реалізації продукції (робіт, послуг)	28197	87135
3	Результат від іншої реалізації	-	-
4	Сальдо доходів і витрат від позареалізаційних операцій	-	-
5	Загальний (балансовий) прибуток	28197	87135
6	Чистий прибуток, що залишається у розпорядженні підприємства	19123	60197
7	Дебіторська заборгованість	8097	53417
8	Кредиторська заборгованість	17658	91878

Для зручності проведення аналізу скористайтеся формами аналітичних таблиць (9.3 – 9.10).

Таблиця 9.3 – Аналіз активів підприємства

Актив	Абсолютні величини, тис. грн		Питома вага, %		Зміни			
	на початок періоду	на кінець періоду	на початок періоду	на кінець періоду	в абсолютній величині, тис. грн	у питомій вазі, %	у % до початку періоду	у % до зміни підсумку балансу
I. Основні засоби та інші позаоборотні активи								
II. Запаси й витрати								
III. Грошові кошти, розрахунки та інші активи У тому числі: грошові кошти й короткострокові фінансові вкладення; дебіторська заборгованість, розрахунки та інші активи								
Баланс								

Таблиця 9.4 – Аналіз пасивів підприємства

Пасив	Абсолютні величини, тис. грн		Питома вага, %		Зміни			
	на початок періоду	на кінець періоду	на початок періоду	на кінець періоду	в абсолютній величині, тис. грн.	в питомій вазі, %	у % до величини на початок періоду	у % до зміни підсумку балансу
I. Джерела власних коштів								
II. Розрахунки та інші пасиви								
У тому числі:								
– короткострокові кредити й позичені кошти;								
– довгострокові пасиви;								
– розрахунки й пасиви (кредиторська заборгованість)								
Баланс								

Таблиця 9.5 – Аналіз фінансової стійкості

№	Показники	На початок періоду, тис. грн	На кінець періоду, тис. грн
1	Джерела власних коштів		
2	Основні засоби та інші позаоборотні активи		
3	Наявність власних оборотних коштів (р. 1 – р. 2)		
4	Довгострокові кредити й позичені кошти		
5	Наявність власних і довгострокових позичених джерел формування запасів і витрат (р. 3 + р. 4)		
6	Короткострокові кредити й позичені кошти		
7	Загальна величина основних джерел формування запасів і витрат (р.5 + р.6)		
8	Величина запасів і витрат		
9	Надлишок (+) або брак (-) власних оборотних коштів (р. 3 – р. 8)		
10	Надлишок (+) або брак (-) власних та довгострокових позичених джерел формування запасів та витрат (р. 5 - р. 8)		
11	Надлишок (+) або брак (-) загальної величини основних джерел формування запасів і витрат (р. 7 – р. 8)		
12	Тип фінансової ситуації		

Таблиця 9.6 – Типи фінансової стійкості

№	Типи фінансової стійкості	Умови забезпечення
1	абсолютна стійкість фінансового стану	- власні оборотні кошти забезпечують запаси і витрати
2	нормативно стійкий фінансовий стан	- запаси і витрати забезпечуються сумою власних оборотних коштів і довгостроковими позиковими джерелами
3	нестійкий фінансовий стан	- запаси і витрати забезпечуються за рахунок власних оборотних коштів, довгострокових позикових джерел та короткострокових кредитів і позик, тобто за рахунок всіх основних джерел формування запасів і витрат
4	кризовий фінансовий стан	- запаси і витрати не забезпечуються джерелами їх формування; підприємство знаходиться на межі банкрутства

Таблиця 9.7 – Аналіз ліквідності балансу

Актив	Значення показника, тис. грн		Пасив	Значення показника, тис. грн	
	на початок періоду	на кінець періоду		на початок періоду	на кінець періоду
1. Найліквідніші активи			5. Термінові зобов'язання		
2. Високоліквідні активи			6. Короткострокові пасиви		
3. Середньоліквідні активи			7. Довгострокові пасиви		
4. Низьколіквідні активи			8. Постійні пасиви		
Коефіцієнт ліквідності					

Таблиця 9.8 – Аналіз фінансових коефіцієнтів

№	Назва коефіцієнта	На початок періоду	На кінець періоду	Нормативні значення показника	Відхилення від нормативного значення	
					на початок періоду	на кінець періоду
1	Автономії					
2	Співвідношення позичених і власних коштів					
3	Маневреності власних коштів					
4	Забезпеченості запасів і витрат					
5	Ліквідності					
6	Абсолютної ліквідності					
7	Покриття або платоспроможності					
8	Майна виробничого призначення					
9	Співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості					

Таблиця 9.9 – Нормативні значення основних оцінних показників фінансового стану підприємства

№	Показник	Нормативні значення показника
1	Коефіцієнт співвідношення залучених і власних коштів	< 1
2	Коефіцієнт маневреності власних коштів	> 0.3
3	Коефіцієнт реальної вартості основних коштів у вартості майна підприємства	> 0.3
4	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	> 0.2
5	Проміжний коефіцієнт покриття	> 0.7
6	Загальний коефіцієнт покриття	> 1
7	Коефіцієнт чистої виручки	≥ нормальному рівню рентабельності
8	Коефіцієнт автономії	> 0.5
9	Коефіцієнт забезпечення запасів і витрат власними коштами	> 0.6 – 0.8
10	Коефіцієнт майна виробничого призначення	≥ 0.5
11	Коефіцієнт поточної ліквідності	< 2
12	Коефіцієнт маневреності капіталу, що функціонує	0 – 1
13	Коефіцієнт швидкої ліквідності	> 1
14	Коефіцієнт концентрації залученого капіталу	< 0.5
15	Коефіцієнт фінансової залежності	< 1
16	Коефіцієнт котирування акцій	> 1
17	Коефіцієнт забезпечення поточних активів власними оборотними коштами	> 0.1
18	Коефіцієнт співвідношення матеріально-виробничих запасів з власними коштами	1 – 2
19	Коефіцієнт накопичення амортизації	< 0.25
20	Співвідношення ліквідних і неліквідних коштів	1 : 1
21	Співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості	> 2
22	Коефіцієнт оперативної ліквідності	> 1

Таблиця 9.10 – Аналіз рентабельності й ділової активності підприємства

№	Назва коефіцієнта	Значення показників за періоди	
		попередній	звітний
1	Рентабельність реалізації		
2	Рентабельність усього капіталу підприємства		
3	Рентабельність основних засобів		
4	Рентабельність власного капіталу		
5	Рентабельність основного капіталу		
6	Загальна оборотність капіталу		
7	Оборотність мобільних коштів		
8	Оборотність матеріальних оборотних засобів		
9	Оборотність готової продукції		
10	Оборотність дебіторської заборгованості		
11	Середній термін обороту дебіторської заборгованості		
12	Оборотність кредиторської заборгованості		
13	Середній термін обороту кредиторської заборгованості		
14	Фондовіддача основних засобів та інших позаоборотних активів		
15	Оборотність власного капіталу		

За результатами оцінки фінансового стану підприємства зробіть висновки і розробіть заходи щодо підвищення фондівіддачі, оборотності, рентабельності, поліпшення фінансового стану.

Оформлення заходів довільне.

Задача 2. За даними табл. 9.11 дайте загальну оцінку майнового стану підприємства, визначивши:

- а) зміну загальної вартості майна;
- б) фактори, що впливають на зміну загальної вартості майна;
- в) співвідношення між темпами приросту оборотних і необоротних активів;
- г) імовірні причини зміни іммобілізованих коштів.

Таблиця 9.11 – Аналіз майна підприємства

№	Показник	На початок року	На кінець року	Відхилення (±)	
				тис. грн	%
1	Усього майна	245602	250144		
2	Основні й необоротні активи	230953	223106		
	- у % до загальної вартості майна				
3	Оборотні кошти разом	14649	27038		
	- у % до майна				
4	Матеріальні оборотні кошти	12196	19998		
	- у % до всіх оборотних коштів				
5	Грошові кошти і короткострокові цінні папери	1001	3546		
	- у % до всіх оборотних коштів				

Задача 3. За даними табл. 9.12 виконайте розрахунок нормативного коефіцієнта покриття для підприємства. За даними табл. 9.13 проаналізуйте динаміку основних показників ліквідності, зіставивши їх відповідно з нормативними значеннями. Які фактори вплинули на зміну показників?

Вихідні дані – з табл. 9.12.

Таблиця 9.12 - Розрахунок нормативного коефіцієнта покриття

№	Показник	Значення показника, тис.грн		Відхилення, тис. грн.
		на початок року	на кінець року	
1	Матеріальні запаси в межах необхідної потреби	297,9	371,4	+73,5
2	Безнадійна (довгострокова) дебіторська заборгованість	79,1	81,3	+ 2,2
3	Короткострокова кредиторська заборгованість	613,1	439,7	- 173,4
4	Нормативний коефіцієнт покриття $\left[\frac{(p.1 + p.2 + p.3)}{p.3} \right]$?	?	?

Отримані значення показника “Нормативний коефіцієнт” внести до табл. 9.13.

Таблиця 9.13 – Оцінка динаміки основних показників ліквідності

№	Показники	На початок року	На кінець року	Відхилення (+)	Нормативні значення показників ¹
1	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,18	0,26	+ 0,8	
2	Проміжний коефіцієнт покриття	0,61	1,58	+ 0,97	
3	Загальний коефіцієнт покриття: фактичний нормативний *	1,8	2,1	+ 0,3	
4	Коефіцієнт поточної ліквідності	2,8	3,0	+ 0,2	
5	Коефіцієнт критичної оцінки	1,5	1,2	- 0,3	
6	Період інкасації дебіторської заборгованості (днів)	65	59	- 6	
7	Оборотність матеріальних запасів (днів)	4,0	3,4	- 0,6	
8	Тривалість кредиторської заборгованості (днів)	62	58	- 4	
9	Співвідношення довгострокових зобов'язань перед кредиторами і довгострокових джерел фінансування підприємства (коефіцієнт довгострокових зобов'язань)	0,35	0,8	+ 0,45	
10	Коефіцієнт поточної заборгованості	0,45	0,52	+ 0,07	
11	Співвідношення вхідних грошових потоків і заборгованості кредиторам	0,13	0,17	+ 0,04	
12	Співвідношення вхідних грошових потоків і довгострокових зобов'язань перед кредиторами	0,25	0,23	- 0,02	
13	Оборотність постійних активів	3,0	3,1	+ 0,1	
14	Оборотність усіх активів	1,11	1,18	+ 0,07	

Задача 4. Розрахуйте суму позичених і залучених коштів, коефіцієнт автономії та фінансової стійкості господарюючого суб'єкта, дайте оцінку динаміці фінансової стійкості.

Вихідні дані: власні кошти господарюючого суб'єкта зросли за рік на 800,0 млн грн (з 35000,0 до 35800,0 млн грн), загальна сума джерел збільшилася на 700,0 млн грн (з 26000,0 до 26700,0 млн грн).

¹ Нормативні значення показників візьміть із табл. 9.9.

* Кожен підприємство, виходячи з конкретних умов господарювання і власних показників, визначає свій нормативний коефіцієнт покриття.

Задача 5. За прогнозом грошові надходження і дебіторська заборгованість на підприємстві “Слава” характеризується такими даними, тис. грн.

Показники	Січень (факт)	Лютий (факт)	Березень (прогноз)	Квітень (прогноз)
Продаж за готівку	25	17	15	10
Продаж у кредит	95	90	80	77
Всього продано	120	107	95	87

Як показує досвід, на підприємстві “Слава” отримання готівки відбувається так: грошові кошти в місяць продажу не надходять, 80 % їх надходять у наступному місяці, 17 % – протягом другого наступного місяця, 2 % – протягом третього місяця, а 1 % складають безнадійні борги.

Визначте:

- а) надходження готівки в лютому, березні та квітні;
- б) дебіторську заборгованість на 31 березня, якщо на 28 лютого її сума склала 35 тис. грн.

Зробіть висновки, надайте пропозиції щодо поліпшення фінансового стану підприємства.

Тема 10. Фінансове планування на будівельних підприємствах

Питання для обговорення

1. Охарактеризуйте роль і значення фінансового планування в умовах становлення і формування ринкової економіки.
2. Які основні завдання фінансового планування?
3. Які методи застосовують у практиці фінансового планування?
4. Сутність фінансової стратегії підприємства. Фінансова політика.
5. Призначення прогнозу про прибутки і збитки. Методи його складання.
6. Охарактеризуйте прогнозний баланс, його склад і структуру.
7. Сутність поточного фінансового планування.
8. Що включається в доходну частину плану руху коштів підприємства?
9. Які дані використовують для розрахунку грошового потоку операційної діяльності?
10. Сутність планів короткострокового кредитування.
11. Які завдання вирішуються у процесі складання і виконання платіжного календаря?
12. Що собою являє касовий план підприємства, мета його складання?

Задачі для розв'язання

Задача 1. На підставі вихідної інформації складіть план доходів та витрат будівельного підприємства: дохід від реалізації продукції – 30173, 5 тис. грн, податок на додану вартість – 4046, 3 тис. грн, витрати на придбання сировини та матеріалів – 11230,0 тис. грн, витрати на утримання основних фондів – 1085,1 тис. грн, витрати на оплату праці – 3205,4 тис. грн, податкові платежі, що включено до витрат операційної діяльності 1209,0 тис. грн, інші витрати – 7953,5 тис. грн, податкові платежі, що сплачуються за рахунок прибутку – 25,0 %.

Задача 2. На підставі вихідної інформації визначте потребу підприємства у власних оборотних коштах на плановий період. Плановий річний обсяг випуску продукції в цінах реалізації без ПДВ – 2360 тис. грн; частка собівартості в ціні продукції без ПДВ – 90 %; норматив запасів сировини і матеріалів – 90 днів; норматив запасів готової продукції – 30 днів; норматив грошових коштів – 10 днів; інші оборотні активи на плановий період визначені в сумі – 60 тис. грн; відповідно до договору постачання сировини та матеріалів кредиторська заборгованість становить 850,0 тис. грн; інша кредиторська заборгованість – 20 тис. грн; сума короткострокового кредиту банку в плановому році – 90 тис. грн.

Задача 3. На основі розробки плану формування і використання фінансових ресурсів будівельного підприємства визначити необхідний розмір залучення позикових коштів (кредиторської заборгованості), якщо відомо, що у плановому році: чистий прибуток – 25,0 тис. грн; амортизаційні відрахування – 13,0 тис. грн; приріст потреби у власних оборотних коштах – 22,0 тис. грн; приріст кредиторської заборгованості, яка постійно знаходиться в розпорядженні підприємства – 4,0 тис. грн; залишок грошових коштів на початок періоду – 8,0 тис. грн; інвестиції на модернізацію діючих основних фондів – 51,0 тис. грн; залучення банківських кредитів – 30,0 тис. грн; погашення основного боргу по банківських кредитах – 27,0 тис. грн; погашення основного боргу по інших зобов'язаннях – 16,0 тис. грн; випуск акцій – 50, 0 тис. грн; інвестиції в нові реальні проекти – 52,0 тис. грн; залишок грошових засобів на кінець року – 10, 0 тис. грн.

Задача 4. На підставі вихідної інформації визначте приріст кредиторської заборгованості, що постійно знаходиться у розпорядженні підприємства. Плановий фонд оплати праці на квартал визначено на рівні 5700 тис. грн. Заробітна платня виплачується робітникам 4-го числа кожного місяця. Нарахування на заробітну плату за діючими нормативами становить 37,8 %. На початок кварталу розмір кредиторської заборгованості, що постійно знаходиться у розпорядженні підприємства, становив 170,0 тис. грн.

Задача 5. На основі плану формування та використання фінансових ресурсів підприємства визначте необхідний розмір залучення позиковий коштів (кредитів банку). Щодо планів підприємства на наступний період відомо: а) інвестиції у приріст обігових активів передбачені у розмірі 12,0 тис. грн, реконструкцію та модернізацію діючих основних фондів – 7,0 тис. грн; інноваційні інвестиції – 10,0 тис. грн; б) інші напрямки використання фінансових ресурсів – 4,0 тис. грн; в) чистий прибуток, що направлений на виробничий розвиток підприємства – 11,3 тис. грн; г) амортизаційні відрахування – 10,0 тис. грн; д) залучення власних фінансових ресурсів з інших джерел передбачено у розмірі 3,5 тис. грн; е) залишок коштів на початок періоду – 2,0 тис. грн; на кінець – 1,8 тис. грн.

Тема 11. Фінансова санація підприємства

Питання для обговорення

1. Дайте визначення поняття “фінансова криза”.
2. Які фактори можуть зумовити фінансову кризу?
3. Охарактеризуйте види криз.
4. Назвіть фази фінансової кризи.
5. Дайте визначення поняття “санація”.
6. У чому полягає санація в досудовому порядку?
7. За яких умов проводиться санація “у межах судових процедур”?
8. Назвіть основні етапи проведення фінансової санації.
9. Що таке санаційний контролінг?

Задачі для розв’язання

Задача 1. Визначте сумарний санаційний прибуток акціонерного товариства, якщо планом санації передбачено реалізацію таких операцій з фінансової реструктуризації:

- пролонгація 12 місяців поточних зобов’язань перед комерційним банком на загальну суму в 78,5 тис. грн;

- списання нарахованих, але не виплачених власникам підприємства грошових дивідендів на суму 8,5 тис. грн;

- урегулювання заборгованості з оплати отриманих напівфабрикатів перед постачальником на загальну суму 62,5 тис. грн через відступлення боргової вимоги номіналом 38,5 тис. грн. та списання решти суми;

- непокритий збиток підприємства за даними бухгалтерського обліку становить 138,5 тис. грн, збиток за даними податкового обліку, що був накопичений та непокритий за результатами останніх 4-х податкових періодів (років), – 43,8 тис. грн.

Задача 2. Визначте, виходячи з таких даних, суму ліквідаційних дивідендів, які отримає учасник товариства з обмеженою відповідальністю при ліквідації останнього за рішенням власників. Частка учасника в статутному капіталі ТОВ становить 40 %. Статутний капітал ТОВ сформовано в сумі 165,0 тис. грн і повністю оплачений. Ринкова вартість активів товариства становить 764,55 тис. грн, власний капітал – 231,75 тис. грн, у тому числі непокритий збиток – 38,75 тис. грн.

Задача 3. На підставі наведеної вихідної інформації (див. таблицю нижче) визначити, чи сприятимуть заходи, що наведені нижче, фінансовій стабілізації підприємства.

Із метою поліпшення фінансового стану підприємства впродовж планового періоду пропонується здійснити: реалізацію окремих інструментів портфеля довгострокових фінансових вкладів на загальну суму 50,0 тис. грн, скоротити розмір страхових та сезонних запасів товаро-матеріальних цінностей до кінця планового періоду на загальну суму 60,0 тис. грн, здійснити низку заходів, що забезпечать зростання нерозподіленого прибутку на 40,0 тис. грн, повернути короткострокових кредитів банків на загальну суму 28,0 тис. грн та скоротити поточні фінансові зобов'язання підприємства. Висновок обґрунтуйте.

Таблиця 11.1 – Вихідна інформація щодо стану майна та капіталу підприємства за звітний період, тис. грн

Показники	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
АКТИВ		
Необоротні активи		
Оборотні активи, всього		
у тому числі		
БАЛАНС		
ПАСИВ		
Власний капітал		
Довгострокові зобов'язання		
Поточні зобов'язання, всього		
у тому числі короткострокові кредити банків		
Інші поточні зобов'язання		
БАЛАНС		

Задача 4. На підставі вихідної інформації оцініть варіанти управлінських рішень щодо фінансової підтримки економічного розвитку підприємства

Таблиця 11.2 – Вихідна інформація

Показники	Базовий варіант	Варіанти зміни фінансової стратегії	
		Зміна структури активів	Зміна структури капіталу
1. Обсяг реалізації продукції	1200,0	1200,0	1200,0
2. Сума чистого прибутку	70,0	70,0	70,0
3. Сума чистого прибутку, що направлена на розвиток виробництва	35,0	20,0	20,0
4. Середній розмір активів підприємства, всього	600,0	680,0	600,0
у тому числі: необоротні активи	400,0	480,0	400,0
оборотні активи	200,0	200,0	200,0
5. Середній розмір власного капіталу	300,0	340,0	380,0
6. Середній розмір позикового капіталу	300,0	340,0	220,0

3.3. Самостійна навчальна робота студента (84 год.)

Питання, що самостійно вивчаються, розподіл навчального часу за темами

№ п/п	Найменування тем, питань	Кількість годин
1	2	3
	<p>Тема 1. Основи фінансів підприємства</p> <p>Підприємство як господарюючий суб'єкт. Сутність фінансів підприємства (господарюючого суб'єкта) та їх функції. Фінансові відносини, що виникають у процесі господарської діяльності підприємства, та принципи їх організації.</p> <p>Взаємовідносини підприємств із бюджетом та позабюджетними фондами. Взаємовідносини підприємств із комерційними банками.</p> <p>Формування фінансових ресурсів. Власні кошти підприємств, кошти, що мобілізовані на фінансовому ринку та кошти, що надійшли у порядку перерозподілу. Джерела формування фінансових ресурсів при створенні підприємства.</p> <p>Фінансові ресурси діючого підприємства. Особливості використання фінансових ресурсів в умовах ринку. Напрямки використання фінансових ресурсів.</p> <p>Фінансовий механізм управління підприємством.</p> <p>Організація фінансової роботи на будівельних підприємствах. Завдання та функції фінансової служби підприємства.</p> <p>Особливості фінансів у будівельній галузі.</p>	8

1	2	3
	<p>Тема 2. Організація грошових розрахунків підприємства Розрахунки за реалізовану продукцію (послуги) за допомогою готівки. Касове обслуговування. Організація безготівкових розрахунків. Принципи та вимоги організації безготівкових розрахунків. Документи для здійснення безготівкових розрахунків, їх кругообіг.</p> <p>Форми безготівкових розрахунків: акцептна, акредитивна, платіжними дорученнями – вимогами, чеками, векселями, розрахунки у порядку планових платежів, розрахунки через відділи факторингу та ін. Організація, переваги й недоліки кожної форми безготівкових розрахунків.</p>	8
	<p>Тема 3. Грошові надходження підприємства Характеристика і склад грошових надходжень підприємства.</p> <p>Доходи (виручка) від реалізації продукції, робіт, послуг. Поняття виручки від реалізації продукції (послуг). Фактори, що впливають на обсяг виручки від реалізації: обсяг виробничої програми (виробництва), якість виробленої продукції, асортимент продукції, діючі ціни та тарифи, використовувані форми розрахунків та ін.</p> <p>Планування виручки від реалізації продукції. Методи планування. Терміни, на які складають плани виручки. Особливості планування виручки від реалізації продукції в будівельній галузі.</p> <p>Доходи від фінансово-інвестиційної та іншої діяльності. Формування валового і чистого доходу.</p>	8
	<p>Тема 4. Формування й розподіл прибутку Прибуток як фінансовий результат господарської діяльності підприємства. Визначення прибутку підприємства. Фактори, що впливають на обсяг прибутку. Поняття загального (балансового) прибутку та його склад.</p> <p>Розподіл та використання прибутку. Оподатковуваний прибуток. Податок з прибутку, інші обов'язкові платежі з прибутку до бюджету. Основні принципи розподілу загального (балансового) прибутку. Модель фінансового механізму підприємства.</p> <p>Чистий прибуток підприємства та його використання. Кошториси використання фондів економічного стимулювання та резервного фонду, фондів нагромадження, споживання.</p>	10

1	2	3
	<p>Роль держави в розподілі прибутку підприємства. Непрямий вплив держави на розподіл прибутку – пільги в оподаткуванні. Нерозподілений прибуток, його призначення. Управління формуванням прибутку. Планування прибутку.</p> <p>Аналіз прибутку як необхідність для прийняття керівництвом підприємства рішень з питань фінансового планування та використання фінансових ресурсів. Основні напрямки аналізу прибутку.</p> <p>Планування прибутку – один з напрямків фінансового планування діяльності підприємства. Визначення суми прибутку на наступний період. Методики визначення суми прибутку від реалізації продукції (робіт, послуг) з основної діяльності підприємства. Нормативний метод, аналітичний та метод коефіцієнтів.</p>	
	<p style="text-align: center;">Тема 5. Оподаткування підприємства</p> <p>Сутність оподаткування підприємств і податкова система. Податки і їх функції. Система оподаткування підприємств. Чинний порядок оподаткування прибутку.</p> <p>Платежі за ресурси.</p> <p>Непрямі податки, що сплачують підприємства. Місцеві податки і збори. Оподаткування суб'єктів малого підприємництва.</p>	6
	<p style="text-align: center;">Тема 6. Оборотні кошти</p> <p>Сутність і основи організації оборотних коштів.</p> <p>Нормування оборотних коштів. Норма та норматив власних оборотних коштів, їх сутність та призначення. Приріст (скорочення) нормативу власних оборотних коштів.</p> <p>Методи планування нормативу власних оборотних коштів: аналітичний, метод коефіцієнтів, нормативний або прямого розрахунку. Сутність методик розрахунків нормативу власних оборотних коштів. Джерела формування та поповнення оборотних коштів.</p> <p>Показники та аналіз ефективності використання оборотних коштів. Коефіцієнт оборотності, тривалість одного обороту, випуск продукції (послуг) на 1 грн оборотних коштів. Визначення надлишків або нестачі власних оборотних коштів, сум оборотних коштів, що вилучені з обороту або залучені в оборот понад норматив. Методики визначення надлишків та понаднормативних сум оборотних коштів. Вплив прискорення оборотності обігових коштів на прибуток та рентабельність.</p>	10

1	2	3
	<p align="center">Тема 7. Кредитування підприємств</p> <p>Види кредитів. Класифікація кредитів. Основні ознаки класифікації кредитів. Принципи та об'єкти кредитування. Особливості кредитування в будівництві.</p> <p>Лізингове кредитування підприємств. Державне кредитування підприємств за рахунок коштів міжнародних фінансово-кредитних інститутів.</p>	8
	<p align="center">Тема 8. Фінансове забезпечення відтворення основних засобів</p> <p>Сутність основних засобів та їх відтворення. Особливості складу та структури основних фондів будівельного підприємства. Принципи та види виконання інвестиційної діяльності. Джерела та методи інвестування.</p> <p>Амортизаційні відрахування – основне джерело відтворення основних фондів будівельних підприємств. Планування амортизаційних відрахувань. Методи та методики розрахунку амортизації. Метод прискореної амортизації. Умови та наслідки прискореної амортизації.</p> <p>Порядок фінансування будівництва, що виконується підрядним та господарчим способами. Переваги та недоліки кожного із способів будівництва. Перелік позалімітних робіт та витрат, що виконуються за рахунок місцевих бюджетів. Джерела та порядок фінансування капітального ремонту споруд міського благоустрою.</p>	10
	<p align="center">Тема 9. Оцінювання фінансового стану підприємства</p> <p>Оцінки фінансового стану підприємства, їх необхідність і значення. Інформаційне забезпечення оцінки фінансового стану підприємств. Показники фінансового стану підприємства.</p> <p>Фінансовий аналіз на підприємстві. Види аналізу: попередній, фінансової сталості, ліквідності балансу, фінансових коефіцієнтів, фінансових результатів, коефіцієнтів рентабельності та ділової активності.</p> <p>Фінансова стратегія та її складові. Розробка заходів щодо формування фінансової стратегії підприємства.</p>	8

1	2	3
	<p align="center">Тема 10. Фінансове планування на будівельних підприємствах</p> <p>Зміст, завдання та методи фінансового планування. Складання фінансового плану будівельного підприємства. Види фінансових планів за терміном їх дії. Роль бізнес-плану в оцінці інвестиційних проектів. Фінансові аспекти розробки розділів бізнес-плану підприємства.</p> <p>Баланс доходів та витрат підприємства (фінплан), його сутність та завдання. Термін дії. Склад та структура балансу доходів та видатків.</p> <p>Порядок складання та затвердження фінплану підприємств. Методи перевірки правильності складання фінансового плану. Значення таблиці для перевірки “Шахматка”. Оперативне фінансове планування. Платіжний календар, касовий план, план короткотермінових кредитів.</p>	6
	<p align="center">Тема 11. Фінансова санація підприємства</p> <p>Фінансова санація підприємств, її економічний зміст та порядок проведення.</p> <p>Фінансова криза на підприємстві: симптоми та фактори, що її спричиняють.</p> <p>Економічна сутність санації підприємств. Менеджмент фінансової санації підприємства. Класична модель фінансової санації.</p> <p>Санаційний аудит. План санації. Сутність санаційного аудиту й етапи його проведення. Аудит фінансової сфери діяльності підприємства. Аналіз причин кризи та сильних і слабких місць на підприємстві. Акт аудиторської перевірки.</p> <p>Фінансові джерела санації підприємства. Форми фінансової санації. Внутрішні джерела фінансової санації. Санація балансу. Участь кредиторів у фінансовому оздоровленні боржника. Державна фінансова підтримка санації підприємств.</p> <p>Економіко-правові аспекти санації. Санація шляхом реорганізації (реструктуризації). Приховане, фіктивне та зумисне банкрутство.</p>	2
	Всього годин	84

Джерела

1. Аранчій В.А. Фінанси підприємств: Навч. посіб. – К.: Професіонал, 2004. – 265 с.
2. Білик. М.Д. та ін. Фінанси підприємств: Навч. посіб. К.: Центр «Методика-інформ», 2003. – 201 с.
3. Ван Хорн Дж.К. Основи управління фінансами. / Пер. с англ. – М.: Финансы и статистика, 1996. – 789 с.
4. Ізмайлова К.В. Фінансовий аналіз : Навч. посібник. – К.: МАУП, 2001. - 148 с.
5. Ковалев В. В. Финансовый анализ: Управление капиталом. Выбор инвестиций. Анализ отчетности. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: Финансы и статистика, 2000. – 512 с.
6. Крамаренко Г. О. Фінансовий аналіз і планування. – К.: ЦУЛ, 2003. – 224 с.
7. Романенко О. Р. Фінанси: Підручник. – К.: ЦНЛ, 2004. – 307 с.
8. Слав'юк В. П. Фінанси підприємств: Навч. посіб. – К.: ЦУЛ 2003. – 460 с.
9. Фінанси підприємств: Підручник / Керівник авт. кол. і наук. ред. , проф. А.М. Поддєрьогін. – 4-те вид., перероб. та доп. – К.: КНЕУ, 2002. – 571 с.
10. Яцків М.І. Теорія економічного аналізу. – Львів: Світ, 1993. – 216 с.

Навчальне видання

Методичні вказівки

до проведення практичних занять та виконання самостійної роботи з
дисципліни «**ФІНАНСИ БУДІВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА**»
(для студентів 4 курсу денної та заочної форм навчання
за напрямом підготовки 6.030504 «Економіка підприємства»)

Укладач **ЮР'ЄВА** Світлана Юріївна

Відповідальний за випуск *В. М. Тюріна*
Редактор *С. В. Тимошук*
Комп'ютерне верстання *Є. Г. Панова*

План 2011, поз. 306 М

Підп. до друку 18.11.2011р.
Друк на ризографі
Зам. №

Формат 60 * 84 / 16
Ум. друк. арк. 2,1
Тираж 50 пр.

Видавець і виготовлювач:
Харківська національна академія міського господарства,
вул. Революції, 12, Харків, 61002
Електронна адреса: rectorat@ksame.kharkov.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи:
ДК № 4064 від 12.05.2011 р.